

Bernard Rzezyński

Logistyka w systemie bezpieczeństwa narodowego

Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa nr 1, 11-20

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Bernard RZECZYŃSKI

Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu

LOGISTYKA W SYSTEMIE BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO

Streszczenie

Praca skupia się na dwóch kompatybilnych grupach czynników, mianowicie na pęku głównych współzależnych efektorów konstytuujących realny system bezpieczeństwa narodowego oraz na docenianiu aksjologii logistyki i strategii. Pierwsza grupa analizuje: (1) krąg znaczeniowy logistyki i bezpieczeństwa; (2) strategię i systematykę celów bezpieczeństwa narodowego; (3) konstatację faktu, iż polska strategia bezpieczeństwa narodowego pomija znaczenie logistyki. Druga grupa zajmuje się: (1) definicjami logistyki cywilnej i wojskowej; (2) prakseologiczną projekcją logistyki; (3) funkcją strategii bytu i rozwoju; (4) ograniczonością definicji celów (logistycznych) bezpieczeństwa narodowego z (5) końcową refleksją.

Abstract

The paper concentrates on two compatible groups of factors, namely on a bundle of main correlative effectors that constitute the real national safety system and of an appreciation of logistics and strategy axiology as well. The first group analyses: (1) semantic circle of logistics and of the safety as well; (2) strategy and a target systematics of national safety; and (3) fact constatation that Polish national safety strategy omit the logistics significance. The second group deals with: (1) definitions of civil and military logistics; (2) praxeological logistics projection; (3) function of existence and development strategy; and (4) finiteness of national safety (logistical) targets definition, with (5) an ending reflection.

Krąg znaczeniowy logistyki

Funkcją celu logistyki jest świadczenie usług warunkujących i/lub polepszających działanie określonego podmiotu i jego przedsięwzięcia. Logistyka jawi się współcześnie jako nowy paradygmat organizacji i zarządzania przepływami dóbr fizycznych i intelektualnych w przestrzeni kulturowej człowieka, w swej systemowej projekcji definiujący instrumentaria i procesy wiodące do doskonalenia sterowania układami bytu i gospodarowania.

Logistyka jest immanentnie związana z bytem i gospodarką człowieka od zarania jego dziejów. Oczywiście na każdym etapie rozwoju cywilizacyjnego, a także w różnych obszarach rozwoju i form organizacji społeczeństw, różniły się instrumenty i sposoby wsparcia logistyką. Podstawowe wsparcie wiązało się z naturalnym staraniem o byt, z zaopatrzeniem się w środki żywności, również w tworzywo na budowę domostwa, czasem także na ochronę go przed nieprzyjnym otoczeniem zwierzęcym i ludzkim. Przejście człowieka z koczowniczego trybu życia w osiadły było ogromną operacją logistyczną rozciągniętą w czasie i przestrzeni. Ważkim atutem wyboru miejsca osiedlenia była infrastruktura drogowa oraz dostęp do wody i innych zasobów natury, również dziś znaczące czynniki lokalizacji przedsiębiorczości i jej logistyki.

Logistyka służyła i nadal służy równolegle dwom sferom: militarnej i cywilnej. Jej przydatność w podbojach militarnych ukazał na początku X w. n.e. cesarz bi-

zantyjski Leontos VI (866-912 [Leo VI. (Byzanz)]) w traktacie *Summaryczne wyłożenie sztuki wojennej*,¹ wyróżniającym 3 elementy tej sztuki: strategię, taktykę i logistykę. Logistyka miała się zajmować różnymi wyliczeniami związanymi z przemaraszami wojsk [Beier, Rutkowski 1995: 15], co dzisiaj można zinterpretować przepływami strumieni militarnych. W 1837 r. ukazało się w Paryżu dzieło szwajcarskiego generała de Jomini (1779-1869 [Antoine-Henri Jomini]) *Zarys sztuki wojennej*,² w którym jeden z rozdziałów traktuje *O logistyce, czyli sztuce wprawiania w ruch oddziałów* [Szczepankiewicz 1996: 8]. Mówi ono m.in. o lokalizacji i zaopatrywaniu magazynów, planowaniu i realizacji marszów, przygotowywaniu środków transportowych oraz urządzaniu dróg transportowych i zaopatrywaniu oddziałów.

Do współczesnej gospodarki cywilnej logistyka zaczęła wkraczać przed około 50 laty, i to głównie w sektorze produkcji przemysłowej. Raczkuje w sektorze usług, przede wszystkim w obsłudze transportowej handlu. Brak zauważalnych znamion jej oddziaływania na wiele innych dziedzin gospodarki. Ale bezdyskusyjny jest jej wpływ na rozwój pierwotnej wymiany handlowej w miejscach skrzyżowań dróg, dających początek osadnictwu miejskiemu. To dało również podstawy określania logistyki jako emanacji zarządzania łańcuchem dostaw.

Krąg znaczeniowy bezpieczeństwa

Pojęcie bezpieczeństwa jest najczęstszym ze stosowanych pojęć w organizacji i funkcjonowaniu społeczeństwa. W piramidzie hierarchii potrzeb człowieka według Abrahama Maslowa [*Hierarchia*], potrzeby bezpieczeństwa³ są najważniejszymi po zapewnieniu potrzeb fizjologicznych, decydującymi o jego byciu. Potrzeby bezpieczeństwa jawią się jako czynniki fizyczne i psychiczne. Bezpieczeństwo definiuje się najczęściej jako stan poczucia pewności i gwarancji jego zachowania oraz szansy na jego doskonalenie, jako sytuację odznaczającą się brakiem ryzyka utraty czegoś, co człowiek szczególnie ceni, np. zdrowia, pracy, szacunku, uczuć, dóbr materialnych, czy ogólniej jako brakiem określonych zagrożeń.

Poczucie bezpieczeństwa to stan subiektywny, który może — ale nie musi — opierać się na bezpieczeństwie faktycznie istniejącym. Poczucie bezpieczeństwa można wywołać sztucznie. Wystarczy, że przedstawi się danej osobie lub grupie osób fałszywe przesłanki i utrudni postrzeganie faktów albo ich zrozumienie. Działania takie podejmowane są całkiem często, zwłaszcza w sytuacji, gdy zapewnienie faktycznego bezpieczeństwa jest niemożliwe. Zatem poczucie bezpieczeństwa to — nierzadko — jedynie złudzenie bezpieczeństwa [Bukiel 2002: 3127-3130].⁴

¹ W dostępnej polskiej i obcojęzycznej literaturze piśmiennej i internetowej nie odnotowano nazwy oryginalnej.

² W dostępnej piśmiennej literaturze polskiej nie odnotowano nazwy oryginalnej, w internetowej jest wzmianka hasłowa: Jomini, Le Baron de (1837): *Précis de l'Art de la Guerre: Des Principales Combinaisons de la Stratégie, de la Grande Tactique et de la Politique Militaire*, Meline, Cans et Compagnie. Brussels, wg [tamże.]

³ Rozumiane jako: zależność, opieka i oparcie, protekcja, wygoda, spokój, wolność od strachu [tamże], ład [*Potrzeba*].

⁴ Znakomitych przykładów dostarcza tutaj wojna. Aby zwiększyć u żołnierzy frontowych poczucie bezpieczeństwa, informuje się ich o rzekomych siłach, stojących nieopodal w odwodzie. W państwach totalitarnych takie poczucie bezpieczeństwa u obywateli miała kształtować wszechogarniająca propaganda i... zamykanie granic [tamże].

Bezpieczeństwo jest zjawiskiem dynamicznym, zarówno w czasie jak i przestrzeni, postrzegany jako proces. Istotna jest architektura bezpieczeństwa, jawiąca się zarówno w obszarze wiedzy, jak i działalności praktycznej a obejmująca ogół form i sposobów organizowania i kształtowania przestrzeni dla zapewnienia pokojowych warunków bytu ludzi. Uwzględnia ona istniejącą rzeczywistość na danym etapie jej rozwoju, przyjęte formy więzów organizacyjnych i przewidywany ich rozwój. W oparciu o nie organizuje i kształtuje warunki służące przeciwdziałaniu i likwidowaniu kryzysów i konfliktów oraz zapewnieniu pokojowego bytu na określonym obszarze realnej rzeczywistości [wg Kaczmarek 1997:1].

Bezpieczeństwo narodowe jest nie tylko ochroną narodu i terytorium przed fizyczną napaścią lecz również ochroną – za pomocą różnych środków – żywotnych interesów ekonomicznych i politycznych, których utrata zagroziłaby żywotności i podstawowym wartościom państwa [American 1981:VII].⁵ Bezpieczeństwo narodowe postrzegane jest jako zdolność narodu (państwa) do obrony terytorium i wartości. Konstytuują je 4 wartości bezpieczeństwa (wg J. Kukułki): przetrwanie, suwerenność, integralność terytorialna i jakość życia [Pojęcie].

Bezpieczeństwo narodowe to stan niezagrożonego spokoju. Było ono utożsamiane przede wszystkim z siłą wojskową według uproszczonego schematu: zagrożenie to agresja, a bezpieczeństwo to obrona militarna. Współczesne jego składniki to – obok aspektów wojskowych i politycznych – czynniki gospodarcze, technologiczne, zasoby surowcowe oraz polityka w zakresie ekologii, demografii, spraw społecznych i humanitarnych. Bezpieczeństwo narodowe tworzy cały naród, chroniąc swe wartości oraz interesy narodowe, broniąc ich przed zagrożeniem militarnym i niemilitarnym, budując sprzyjające warunki w środowisku międzynarodowym [wg Ostojski 2007].

Strategia i systematyka celów bezpieczeństwa narodowego

Interesy narodowe⁶ oraz wynikające z nich cele realizuje się w ramach działań wewnętrznych państwa oraz w jego relacjach z otoczeniem zewnętrznym. Zdolność Polski do skutecznego działania na zewnątrz jest uwarunkowana jakością wewnętrznego ładu politycznego, gospodarczego i społecznego. Zacieranie się różnic między wewnętrznymi i zewnętrznymi aspektami bezpieczeństwa narodowego wymaga całościowego, systemowego podejścia [wg Strategia 2007: poz.14].

⁵ Zob. też: [Konstytucja RP 1997:art.5]: „Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.”

⁶ Dzieli się one na 3 grupy:

- „(1) Żywotne – potrzeba zachowania niepodległości i suwerenności państwa, jego integralności terytorialnej i nienaruszalności granic oraz zapewnienia bezpieczeństwa obywateli, praw człowieka i podstawowych wolności, a także umacniania demokratycznego porządku politycznego; ich realizacja to bezwzględny priorytet polityki bezpieczeństwa [Strategia poz. 11];
- (2) ważne – zagwarantowanie trwałego i zrównoważonego rozwoju cywilizacyjnego oraz gospodarczego kraju, stworzenie warunków do wzrostu dobrobytu społeczeństwa, do rozwoju nauki i techniki oraz do należytej ochrony dziedzictwa narodowego i tożsamości narodowej [tamże, poz. 11-12];
- (3) inne istotne – związane z dążeniem do zapewnienia silnej pozycji międzynarodowej państwa oraz możliwości skutecznego promowania polskich interesów na arenie międzynarodowej. Do istotnych interesów należy również umacnianie zdolności działania i skuteczności najważniejszych instytucji międzynarodowych, w których Polska uczestniczy, jak również rozwój stosunków międzynarodowych opartych na poszanowaniu prawa oraz efektywnej współpracy wielostronnej zgodnie z celami i zasadami określonymi w Karcie NZ [tamże, poz. 11,13].”

System, to zbiór obiektów wraz z relacjami istniejącymi między tymi obiektami oraz między ich własnościami [Hall 1968:93].

Generalna systematyka celów bezpieczeństwa narodowego oparta jest na funkcji państwa w zakresie jego powinności obronnych (bezpieczeństwa):

- w relacji z otoczeniem zewnętrznym, a więc w układzie międzynarodowym i to zarówno w kontekście cywilnym jak i militarnym [*Strategia 2007*:poz.44-57] ;
- wewnętrznych [tamże: poz.58-61], które obejmują sektory bezpieczeństwa obywatelskiego, społecznego, ekonomicznego, ekologicznego oraz informacyjnego i telekomunikacyjnego [tamże:poz.62-82].

Trzeba wszakże uznać, że granica między tymi zdarzeniami nie bywa jednoznacznie i trwale wytyczona, ponieważ natura i różne incydenty (np. polityczne, gospodarcze czy ekologiczne) powodują, iż wiele zdarzeń nakłada się na siebie zarówno w wymiarze bezpieczeństwa wewnętrznych jak i zewnętrznych.

Polska strategia bezpieczeństwa narodowego pomija znaczenie logistyki

Na 37 stronach dokumentu, logistyka wzmiankowana jest tylko w 3 zdaniach:

- w rozdz.3.2: *Bezpieczeństwo militarne*: „(...) pełne wykorzystanie zasobów logistycznych kraju...”[*Strategia 2007*: poz.57];
- w rozdz.4.3: *Podsystemy wykonawcze. Obrona narodowa*: „(...) Inspektorat Wsparcia Sił Zbrojnych jako organizator systemu wsparcia logistycznego sił zbrojnych...”[tamże: poz.99];
- w rozdz.4.3 *Podsystemy wykonawcze. Zdrowie*: „(...) Ochrona zdrowia stanowi także ważne ogniwo w łańcuchu cywilnego wsparcia logistycznego narodowych i sojusznicznych sił zbrojnych...” [tamże: poz.137].

To degraduje dokument wagi państwowej do wartości makulatury, skoro tylko tyle zadań poświęcono logistyce. Można tylko domniemywać, że autorzy i instytucja, która opracowanie dokumentu firmuje, czyli Ministerstwo Spraw Zagranicznych, nie rozumieją aksjologii logistyki i jej decydującej funkcji w realizacji strategii bezpieczeństwa narodowego.

Polska dysponuje 72 aktami prawnymi dotyczącymi bezpieczeństwa narodowego [zob.: *Podstawowe 2010*]. Analizując postanowienia 3 dalszych żywo-nych i ważnych (wg [*Strategia 2007*]) interesów narodowych i ich zabezpieczenia odnoszących się do stanu klęski żywiołowej [*Ustawa 2002*], zarządzania kryzysowego [*Ustawa 2007*] i wykorzystania transportu na potrzeby obronne państwa [*Rozporządzenie 2004*], tylko w pierwszym akcie wzmiankuje się [*Ustawa 2002*:art.18.3.3] o sposobie zapewnienia im (tj. siłom zbrojnym – BR) zabezpieczenia logistycznego. Wszystkie te akty zdominowane są kwestiami militarnymi. Czwarty akt stanowiący o zakresie działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju [*Rozporządzenie 2002*:§ 2] ni słowem o logistyce. Wzmiankowane w nich zdarzenia, które stanowią bądź mogą stanowić zagrożenie bezpieczeństwa narodowego i wymagają odpowiednich właściwych reakcji obronnych organizacyjnych i fizycznych, są w istocie ich skatalogowaniem, czasem z enigmatycznymi dyrektywami, że „należy”, „powinno” itp. Nie zadano sobie trudu zdefiniowania jak zaangażować do tego logistykę – instrumentarium skutecznie, systemowo spajające owe działania obronne i przywracające pożądany ład publiczny.

Definicje logistyki cywilnej i wojskowej

Logistyka jest definiowana bardzo różnie, nierzadko według zasady, iż punkt widzenia, zależy od punktu siedzenia. Poniżej przedstawia się kilka wybranych definicji odnoszących się do gospodarki:

- logistyka (według skorygowanej w 2005 r. definicji⁷: *zarządzanie logistyką*) jest tą częścią procesu łańcucha (według korekty jw.: *zarządzania łańcuchem*) dostaw, która obejmuje planowanie, wdrażanie i kontrolę sprawnego i skutecznego strumienia przesyłu i zwrotu oraz składowania towarów/usług i stosownej informacji między punktem jego generacji i punktem konsumpcji, w celu sprostania wymaganiom konsumenta [*Council 1998; CSCMP's Supply 2009*];
- przez logistykę rozumie się planowanie, organizację, realizację i kontrolę przepływu dóbr od ich nabycia, poprzez produkcję i dystrybucję, do ostatecznego klienta, w celu spełnienia wymagań rynkowych, przy minimalnych kosztach i oszczędnym zaangażowaniu kapitału (norma Europejskiego Komitetu Normalizacji z 1992 r.) [*Abt 2001:54-55*];
- logistyka to zarządzanie przepływem towarów, informacji i innych zasobów, w tym energii i ludzi, od miejsca pochodzenia do miejsca konsumpcji w celu zaspokojenia wymagań konsumentów (często i początkowo wojska), realizowanym w integracji i ochronie procesów) informacji, transportu, gospodarki zapasami i opakowaniami, magazynowania i przeładunku; jest ona kanałem łańcucha dostaw, który dodaje wartości użyteczności czasu i miejsca [tłum. — BR; *Logistics 2009*].

Mimo koncentracji uwagi na logistyce w służbie cywilnej, warto zapewne przybliżyć jej definicję i zadania w służbie militarnej NATO, gdyż wystarczy uważnie przyjrzeć się polu (treści akwizycyjno-operacyjnej) tej logistyki, by umieściwszy w nim elementy cywilne odnaleźć ogromne spektrum zastosowań gospodarczych. Logistyka według NATO [NATO 1997] oznacza wiedzę o planowaniu i wykonywaniu przemieszczeń oraz obsłudze wojska, a w najpełniejszym znaczeniu aspektów operacji militarnych, obejmujących:

- projektowanie i rozwój, akwizycję, składowanie, transport, dystrybucję, utrzymanie, ewakuację i dyspozycję materiałami (tj. sprzętem w najszerszym znaczeniu, a więc pojazdami, bronią, amunicją, paliwem itd.);
- transport personelu;
- akwizycję lub konstrukcję, utrzymanie, użytkowanie i dyspozycję pomieszczeniami (urządzeniami);
- akwizycję lub wyposażenie w usługi i
- wsparcie w usługach medycznych i ochrony zdrowia.

Prakseologiczna projekcja logistyki

Logistyka stanowi formułę holistyczną układu operatorów: przestrzeń, czas, ekonomia, jakość i informacja, we wszystkich fazach i elementach zarządzania jej usługami (czynnościami). Usługi logistyczne są kreatorami nowych wartości, powstających wskutek zintegrowanego oddziaływania na optymalne wykorzystanie tych operatorów dla dobra wszystkich uczestników procesu zarządzania łańcuchem

⁷ Po przekształceniu *Council of Logistics Management w Council of Supply Chain Management Professionals*

chem dostaw, a więc dla nadawcy i odbiorcy tych dostaw oraz dla pośredników-realizatorów skuteczności ich przepływu. Logistyka znamionowana jest przede wszystkim dystrybucją. Znaczenie dystrybucji jako wartości ekonomicznej w kształtowaniu architektury obiektu i jego otoczenia uwypuklał już w I. w. p.n.e. Witruwiusz [Tatarkiewicz t. 1,1962:319] a w zakresie inżynierii dostaw w mieście (w jego projekcie z około 1500 r. z poziomą i pionową segregacją ruchu) Leonardo da Vinci [Ostrowski 1996:395].

Dekalog aplikacji logistyki indykuje zespół współzależnych działań w zarządzaniu przepływem strumieni ludzi, ładunków, mediów technicznych i informacji. Pozytywne efekty jego ingerencji w przestrzeń kulturową (społeczno-ekonomiczną) ujawnia się dopiero przy kompletnej harmonizacji tych działań, odrębnych w naturze, ale nierozłącznych funkcjonalnie, i to [Rzeczyński 2004:71]:

- we właściwym miejscu i dystrybucji skanalizowanej;
- we właściwym czasie i bez opóźnień;
- we właściwej technologii i z zastosowaniem właściwych środków oraz uwzględnieniem ich kompatybilności;
- przy stałym monitorowaniu stopnia niezawodności dystrybucji, popytu i podaży (w aspekcie ilościowym, jakościowym, dostępności czasowej i przestrzennej) oraz oczekiwań klienta, także np. w postaci indywidualnych zamówień dostaw;
- uwzględniających substytucję usług w sferze inżynierii logistycznej dystrybucji;
- postrzegających konkurencyjność (czasową, jakościową, kosztową itd.) alternatywnych infrastruktur i organizacji strumieni;
- po kosztach satysfakcjonujących wytwórcę/usługodawcę i dystrybutora oraz respektujących ich akceptację przez konsumenta (klienta);
- po akceptowalnych kosztach publicznych (globalnych, społecznych);
- z zachowaniem bezpieczeństwa publicznego, logistycznego, ekologicznego (w tym oczywiście ludzkiego), materialnego i informacyjnego;
- z poszanowaniem uzasadnionych interesów osób trzecich.

Funkcja strategii bytu i rozwoju

Strategia, to wizja i misja kształtowania przyszłości, ale dla wielu i to wspólnie, to jedynie teoria i praktyka przygotowania i prowadzenia wielkich operacji i kampanii wojennych [Kopaliński 2007:173]. Wydaje się, iż warto poznać podstawowe imperatywy oraz społeczne, ekonomiczne i polityczne argumenty tworzenia strategii na użytek ogólnokulturowy, bez ekspozycji akcentów militarnych, rozumianych jako naczelne narodowe zadanie obronności kraju. Przedstawia się je dla przypadku gminy – podstawowej wspólnoty w systemie zarządzania państwem – w poniższym dekalogu [Rzeczyński 1996:49]. Strategia:

- określa przejrzyste obrazy celów i kierunków rozwoju społeczno-ekonomicznego gminy/miasta, akceptowanych przez mieszkańców, gospodarkę i władze samorządowe;
- podporządkowuje działania doraźne celom długofalowym;
- wyznacza zasady koordynacji przemian społecznych i ekonomicznych;
- pozwala lepiej zagospodarować zasoby ludzkie, naturalne i materialne;
- określa maksymalne wykorzystanie aktywów, czyli silnych stron i szans rozwojowych oraz kompensowanie słabych stron i zagrożeń;

- ułatwia efektywne gospodarowanie budżetem gminy oraz stymulowanie przez władze lokalne zmian zgodnych z programem strategicznego rozwoju;
- umacnia pozycję marketingową gminy przez poszerzenie sfery przyciągania i oddziaływania na otoczenie zewnętrzne;
- zwiększa oddolną inicjatywę i wpływ społeczności lokalnej na kierunki rozwoju gminy oraz wizję jej sukcesu, przyczyniając się do umocnienia samorządności i tworzenia społeczności obywatelskiej;
- sprzyja zmniejszaniu niepewności i ryzyka działania lokalnej gospodarki, opierając się na własnych zasobach, inicjatywach i przedsięwzięciach;
- zwiększa szanse gminy na uzyskanie dodatkowych zewnętrznych źródeł zasilania dzięki wyraźnemu rozpoznaniu kierunków i strumieni optymalnego rozwoju.

Ograniczoność definicji celów (logistycznych)⁸ bezpieczeństwa narodowego

Analiza oparta jest na polskich dyrektywach strategicznych [*Strategia* 2007]. Są 2 grupy ograniczoności definicji tych celów:

- pierwsza, to enigmatyczność definicji ich obszarów zadaniowych;
- druga, to brak w ogóle zauważenia określonych celów.

Koncentrując się głównie na wewnętrznych celach bezpieczeństwa narodowego [tamże: poz.58-61], należy przypomnieć, iż są one ukierunkowane na sektory bezpieczeństwa: obywatelskiego [poz.62], społecznego [poz.63-64], ekonomicznego [poz.67-68,73-74], ekologicznego [75-77] oraz informacyjnego i telekomunikacyjnego [78-82]. Na potwierdzenie opracowania tego dokumentu jako „sztuki dla sztuki”, kilka konstatacji.

Być może, iż nie należy oczekiwać argumentów logistycznych w bezpieczeństwie:

- ekonomicznym, skoro jego cel jawi się m.in. w tezie, że „silna i konkurencyjna gospodarka to (...) czynnik służący umacnianiu narodowej tożsamości” [tamże:poz.67];
- telekomunikacyjnym, jeśli np. „rozwój nowoczesnej, zintegrowanej struktury łączności elektronicznej (...) odpornej na awarie i potencjalne ataki przestępczości cybernetycznej będzie (...) wymagać należytego współdziałania właściwych resortów i agend a także podmiotów prywatnych” [poz.74];
- w infrastrukturze transportowej postrzeganym np. „w formie przyspieszenia integracji transportu miejskiego, m.in. poprzez modernizację węzłów komunikacyjnych oraz infrastruktury i taboru tramwajowego” [poz.73].

Tyle o enigmatyczności definicji celów strategicznych (obszarów zadaniowych) bezpieczeństwa narodowego. Dużo wyraźniejsze jest ich zdeterminowanie w dziedzinie zarządzania kryzysowego [*Ustawa* 2007:art.3.1], zwłaszcza poprzez

---

⁸ Wcześniej dowiedziono, iż w formułowaniu swych celów, polska strategia bezpieczeństwa narodowego [*Strategia* 2007] i rozważane kompatybilne akty prawne [*Rozporządzenie* 2002], [*Rozporządzenie* 2004], [*Ustawa* 2002] i [*Ustawa* 2007], nie wzmiankują nawet o logistyce ich realizacji. Zaakcentowanie w tytule rozdziału ich logistycznej treści jest konsekwencją faktu natury aksjologicznej i logiki definicji funkcji logistyki.

zdefiniowanie i systematyzowanie infrastruktury krytycznej [tamże:art.3.2] oraz jej ochrony [tamże:art.3.3].

Sytuacja kryzysowa objawia się następstwem zagrożenia, które prowadzi w konsekwencji do zerwania lub znacznego naruszenia więzów społecznych przy równoczesnym poważnym zakłóceniu w funkcjonowaniu instytucji publicznych. Wymaga ona szczególnego sposobu zarządzania, w którym podstawowa rola przypada logistycznej integracji wszelkich działań zmierzających do unormowania stanu rzeczy.⁹

Przez infrastrukturę krytyczną rozumie się systemy oraz wchodzące w ich skład powiązane ze sobą funkcjonalnie obiekty, w tym obiekty budowlane, urządzenia, instalacje, usługi kluczowe dla bezpieczeństwa państwa i jego obywateli oraz służące zapewnieniu sprawnego funkcjonowania organów administracji publicznej, a także instytucji i przedsiębiorców. Obejmuje ona systemy:

- zaopatrzenia w energię i paliwa;
- łączności i sieci teleinformatycznych;
- finansowe;
- zaopatrzenia w żywność i wodę;
- ochrony zdrowia;
- transportowe i komunikacyjne;
- ratownicze;
- zapewniające ciągłość działania administracji publicznej;
- produkcji, składowania, przechowywania i stosowania substancji chemicznych i promieniotwórczych, w tym rurociągi substancji niebezpiecznych.

Ochrona infrastruktury krytycznej oznacza zespół przedsięwzięć organizacyjnych realizowanych w celu zapewnienia funkcjonowania lub szybkiego odtworzenia infrastruktury krytycznej na wypadek zagrożeń, w tym awarii, ataków oraz innych zdarzeń zakłócających jej prawidłowe funkcjonowanie.

Zachodzi więc retoryczne pytanie, czy strategia bezpieczeństwa narodowego wystarczy by była zbitką różnych pomysłów, czy też winna być (poza sformułowanymi celami strategicznymi etapowymi) dyrektywą: „co, gdzie, kiedy, jak, dla kogo, przez kogo, za ile i z jakimi efektami użytkowymi ?” Ponieważ w strategii tej pominięto aksjologię logistyki, a ona pomaga formułować odpowiedzi na te pytania, więc podaje się, o co w niej pytać, by uzyskać najlepszy jej efekt społeczny – tutaj w zakresie realizacji określonych celów bezpieczeństwa narodowego [Rzeczyński 2000:19]:

- jaką wartość działania ma logistyka?
- co czyni logistyka?
- ile ona kosztuje ?
- jak wysoki jest jej potencjał obniżania kosztów?
- jakie są słabe miejsca i gdzie występują możliwości polepszeń?
- jakie nowe technologie, koncepcje i założenia są oraz będą rozwijane i stosowane w obszarze logistyki?

⁹ Jednak w takim stopniu, że użyte środki niezbędne do zapewnienia lub przywrócenia bezpieczeństwa nie uzasadniają wprowadzenia żadnego ze stanów nadzwyczajnych [zob.: *Konstytucja RP*:art.228.1].

Refleksja

Najprostszą wykładnią pojęcia treści logistyki jest jej funkcja wsparcia, a inaczej wedle angielskiego akronimu SCM – *Supply Chain Management* = Zarządzanie Łańcuchem Dostaw. To jest właśnie owa Witruwiuszowska dystrybucja. Polityka bezpieczeństwa narodowego nie polega li tylko na formułowaniu jej celów w klasycznym zbiorze zagadnień zewnętrznych i wewnętrznych państwa i widzenia ich perspektywy niemal w wymiarze statycznym. Dysfunkcja percepcji ich logistycznego związku i uwarunkowania nawet w tej klasycznej konwencji, a co dopiero w przewrotnych sytuacjach współczesnego świata, pełnego dynamiki zdarzeń i ich akceleracji, wymaga pilnej reorientacji w logice definiowania katalogu celów strategicznych bezpieczeństwa narodowego.

Czym jest, po co jest i jak działa logistyka w sytuacji zagrożenia humanitarne- go i panowania nad sprawnym funkcjonowaniem państwa w obliczu doznanych strat, zaświadczyła celująca operatywność logistyczna polskich służb publicznych po tragedii smoleńskiej w kwietniu 2010 r. Nawet nagłe, arbitralne decyzje indywidualnych oficjeli co do translokacji pochówku pary prezydenckiej, nie wyrzuciły całościowego reżimu tej operatywności.

Przykład zapobieżenia upadłości finansowej Grecji w maju 2010 r. przez logistykę finansową Unii Europejskiej ze wsparciem Europejskiego Banku Centralnego jest nie tylko dowodem rozumienia i stosowania solidaryzmu wspólnotowego, ale dla Polski również wskazaniem, że w strategii bezpieczeństwa narodowego bezpieczeństwo finansowe pominięto. Mniemanie, że elementy logistyki w ogóle a finansowej w szczególności są choćby między wierszami w rozdz.4.3. *Podsystemy wykonawcze* [Strategia 2007] okazało się złudne, a także ukazujące lekceważenie tego problemu, który w innym dokumencie o zarządzaniu kryzysowym [Ustawa 2007:art.3] wymieniono na czołowym miejscu. W podsystemie wykonawczym „Gospodarka” [Strategia 2007:poz.119] zapisano: *Nadrzędnym celem polityki gospodarczej jest utrzymanie równowagi finansowej* (podkr. – BR), *stabilności energetycznej i surowcowej oraz zdolności rozwojowych w przemyśle i usługach*. A w rozwinięciu tej tezy jest tylko o energetyce, brak odniesienia do reszty.

No cóż, trawestując wypowiedź kanclerza wielkiego koronnego Jana Zamoy- skiego (1542-1605): *Takie będzie bezpieczeństwo narodowe Rzeczypospolitej, jakie pojmowanie pełnej gamy jej strategicznych interesów z tworzeniem realnych – nie wirtualnych – warunków ich bytu fizycznego oraz operatywności logistycznej w dostawie tego bezpieczeństwa społeczeństwu polskiemu.*

Bibliografia

- Abt S. (2001), *Logistyka w teorii i praktyce*, Poznań
American National Security: Policy and Process (1981), red. W.J. Taylor Jr.,
 Baltimore 1981
Antoine-Henri Jomini, http://en.wikipedia.org/wiki/Antoine-Henri_Jomini#Works, [2008]
 Beier F.J., Rutkowski, K. (1995), *Logistyka*, Warszawa
 Bukiel K.(2002), *Poczucie bezpieczeństwa czy bezpieczeństwo?* „Służba
 Zdrowia”, nr 30-33
 Council of Logistics Management (1998), logisticsworld.com/logistics.htm,
 [2009]

- CSCMP *Supply Chain Management Definitions* (2009),
<http://cscmp.org/aboutcscmp/definitions.asp>, [2009]
- Hall A.D.(1968), *Podstawy techniki systemów (Ogólne zasady projektowania)*, tłum.j.ang., Warszawa
- Hierarchia potrzeb*, http://pl.wikipedia.org/wiki/Hierarchia_potrzeb , [2010]
- Kaczmarek J. (1997), *Architektura bezpieczeństwa*, Warszawa (za:
<http://www.belchatow.pl/portal.php?aid=116661384445891d5477e35>)
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (1997), *Dz.U., nr 78 poz. 483, ze zm.po Dz. U. 2009 nr 114 poz. 946*
- Kopaliński W. (2007), *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych z almanachem*, t.5, Warszawa
- Leo VI. (*Byzanz*), [http://de.wikipedia.org/wiki/Leo_VI._\(Byzanz\)](http://de.wikipedia.org/wiki/Leo_VI._(Byzanz)), [2008]
- Logistics* (2009), <http://en.wikipedia.org/wiki/Logistics>, [2009]
- NATO Logistics Handbook, 3rd ed., Senior NATO Logisticians' Conference Secretariat, NATO Headquarters, Brussels 1997
- Ostojski J. (2007), *Bezpieczeństwo narodowe*, Konspekt, nr 2(29),
<http://www.wsp.krakow.pl/konspekt/29/index.php?i=008>
- Ostrowski W. (1996), *Wprowadzenie do historii budowy miast*. Warszawa
- Podstawowe akty prawne dotyczące realizacji zadań obronnych, obrony cywilnej oraz ochrony informacji niejawnych* (2010),
<http://www.piekary.pl/files/zalaczniki/2010/04/23/1253521113/1272017159.doc.>, [2010]
- Pojęcie bezpieczeństwa* (2008),
<http://kriegzone.wordpress.com/2008/04/21/pojecie-bezpieczenstwa/> [2010]
- Potrzeba, <http://pl.wikipedia.org/wiki/Potrzeba>, [2010]
- Rzeczyński B.(2004), *Logistyka miejska (część II). Etiologia i racje dyscypliny oraz praktyki innowacyjnego zarządzania*, „Spedycja Transport Logistyka”, nr 9
- Rzeczyński B. (1996), *Strategia rozwoju gminy*, „Przegląd Komunalny” nr 11-12
- Rzeczyński B. [2000], *Trendy i strategie w logistyce 2000+, cz.1:Zmiany funkcji i zastosowania logistyki*, „Logistyka”, nr 6
- Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej* (2007), Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Warszawa
- Szczepankiewicz. W. (1996), *Logistyka marketingowa*. Kraków
- Tatarkiewicz W. (1962), *Historia estetyki, t.1:Estetyka starożytna*, wyd.2 przejrz.i uzup.Wrocław-Warszawa-Kraków